

Bildande av Hálka-Mårsoms naturreservat i Arjeplogs kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap.4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra Hálka-Mårsoms naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 4).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade karaktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- Skogsbruk, exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer.
- Ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand. Kantzoner till sjöar och vattendrag ska skyddas från brand.
- Skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog.
- Vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.

- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt.
- Åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald och de värdefulla vattenmiljöerna. Områdets höga värden för friluftslivet liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs. Vandringshinder och ohållbart fiske innebär också hot mot områdets värdefulla vattenmiljöer.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon,
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. stängsling, röjning av ungskog samt veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål,
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom anläggande och underhåll av fågelstorn, raststugor, torrass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner,
6. framföra motordrivna fordon.

Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,
3. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
4. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
5. plockning av bär och matsvamp,
6. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
7. användande av terrängskoter, t ex fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
8. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader,
9. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad.

Upplysningar

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ MB gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a och 29 b §§ MB.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

De höga naturvärdena inom Hálka-Mårsoms naturreservat uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003-2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda. Hálka-Mårsom är ett av dessa områden.

Regeringen föreslog i prop. 2008/09:214, Hållbart skydd av naturområden, att de skyddsvärda områden på Fastighetsverkets marker som pekats ut i Naturvårdsverkets rapport 5573 (2006), skyddas som naturreservat och överförs till Naturvårdsverket. Medgivande av överföringen av förvaltningsansvaret från Fastighetsverket till Naturvårdsverket för ovanstående områden gjordes av regeringen den 9 september 2010. Bildandet av Hálka-Mårsoms naturreservat är ett resultat av detta regeringsbeslut.

Områdets värdefulla våtmarker inventerades år 1997 inom ramen för den omfattande våtmarksinventeringen (VMI).

Piteälvens vattensystem överlappar området. År 2003 pekades vattensystemet ut av EU-kommissionen som ett område av gemenskapsintresse (SCI) inom Natura 2000. Naturvårdsverket utpekade det som ett särskilt värdefullt vatten år 2005.

Förfrågan om konsultation skickades till Luokta-Mávas sameby, Ståkke sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Luokta-Mávas sameby och Sametinget och har genomförts och avslutats i enighet.

Ärendet har remitterats till Försvarmakten, Sveriges geologiska undersökningar (SGU), Skogsstyrelsen och Sametinget. Försvarmakten har inget att erinra. SGU avstår från att yttra sig i ärendet. Skogsstyrelsen ser positivt på bildandet av reservatet men vill påtala att ett område tycks bli avskuret av vatten och reservat i och med bildandet. Förutsatt att området är lämpligt för skogsbruk anser Skogsstyrelsen att tillgänglighet till detta område bör säkras så att skogsbruk fortsatt kan bedrivas. Sametinget framför att renbetet inte får påverkas negativt samt att framkomligheten inte får hindras för renar och renskötare.

Luokta-Mávas sameby och Ståkke sameby har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut men ingen har inkommit med något yttrande.

Samråd med Arjeplogs kommun har föregått beslutet. Kommunen invänder inte mot bildandet av naturreservatet.

Samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har genomförts. Myndigheterna tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Motivering av beslut

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Reservatets sjöar och vattendrag ingår i Natura 2000-området Piteälven som även är utpekat som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag. Länsstyrelsen saknar detaljerad kunskap om reservatets våtmarker, sjöar och vattendrag.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera av miljökvalitetsmålen; Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv samt Begränsad klimatpåverkan.

Beslutets förenlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och planer

Reservatet berör ett område som är av riksintresse samt kärnområde av riksintresse för rennäringsen och som enligt 3 kap. 5 § 2 st. MB ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra rennäringsens bedrivande. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringsens bedrivande.

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för såväl naturvärden som friluftslivet och som enligt 3 kap. 6 § 2 st. MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till stärka skyddet för dessa riksintressen.

Reservatet berör två områden (stoppområde för höga objekt samt påverkansområde) som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap. 9 § 1 st. MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Eftersom fasta installationer inte planeras i reservatet, bedömer Länsstyrelsen att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Reservatet berör ett Natura 2000-område som enligt 4 kap. 1 och 8 §§ MB i sin helhet är av riksintresse. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmissiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Hálka-Mårsoms naturreservat
Kommun:	Arjeplog
Lägesbeskrivning:	ca 40 km NO om centrala Arjeplog
Fastigheter:	Arjeplog Luttonlandet 1:6, Naturvårdsverket
Natura 2000:	SE0820434 Piteälven
Samebyar:	Luokta-Mávas, Stákke
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Area:	ca 666 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 252 ha, varav produktiv skog ca 102 ha Våtmark ca 111 ha Sjöar och vattendrag ca 129 ha Övrig mark ca 174 ha

Beskrivning av området

Hálka-Mårsom är ett säreget låglandsområde vid Piteälven. I naturreservatets norra del sträcker sig sjön Gállok, som nedströms övergår till sjön Mårsomjaure. Sjöarna och vattendragen omfattas av Piteälvens huvudavrinningsområde och ingår i Natura 2000 och är som del av Piteälven särskilt värdefullt. Nordost om Mårsomjaure består berggrunden av paragnejs medan berggrunden i övriga delar av reservatet utgörs av granit.

Karaktäristiskt för området är de flacka, vidsträckta block- och hållmarkerna med insprängda småvatten och småmyrar. Merparten av området kläs av urskogsartade tallskogsimpediment med rikligt förekommande senvuxna gammeltallar med vresiga och vridna former. Längst i söder finns ett ca 150 ha stort område med mer sluten urskogsartad tallskog på blockrik men produktiv mark.

Skogen är dimensionsavverkad men trots det tydligt urskogsartad med gott om plattkroniga gammeltallar i 300-500-årsåldern. Mängden tallågor och torrakor är också betydande. Tallskogsimpedimenten är överlag opåverkade eller endast svagt påverkade av plockhuggning. De korta och ofta krokiga träden har varit av föga intresse vid äldre tiders plockhuggning av timmerträd.

Samebyarna Luokta-Mávas och Ståkke har renskötselrätt i området och nyttjar det bland annat som höst-, vinter- vår och sommarland samt trivselland, uppsamlingsområde och kalvningsland.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt Bilaga 3. Tid för överklagande räknas från den dag beslutet kungörs i ortstidning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Beslutande

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Lotta Finstorp efter föredragning av naturskyddshandläggare Alexandra Lindmark. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även chefen för naturskyddsenheten Per-Anders Jonsson samt jurist Johan Lindberg.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

9 (9)

Datum
2024-04-22

Diarienummer
5295-2023

NVR ID
2060310

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

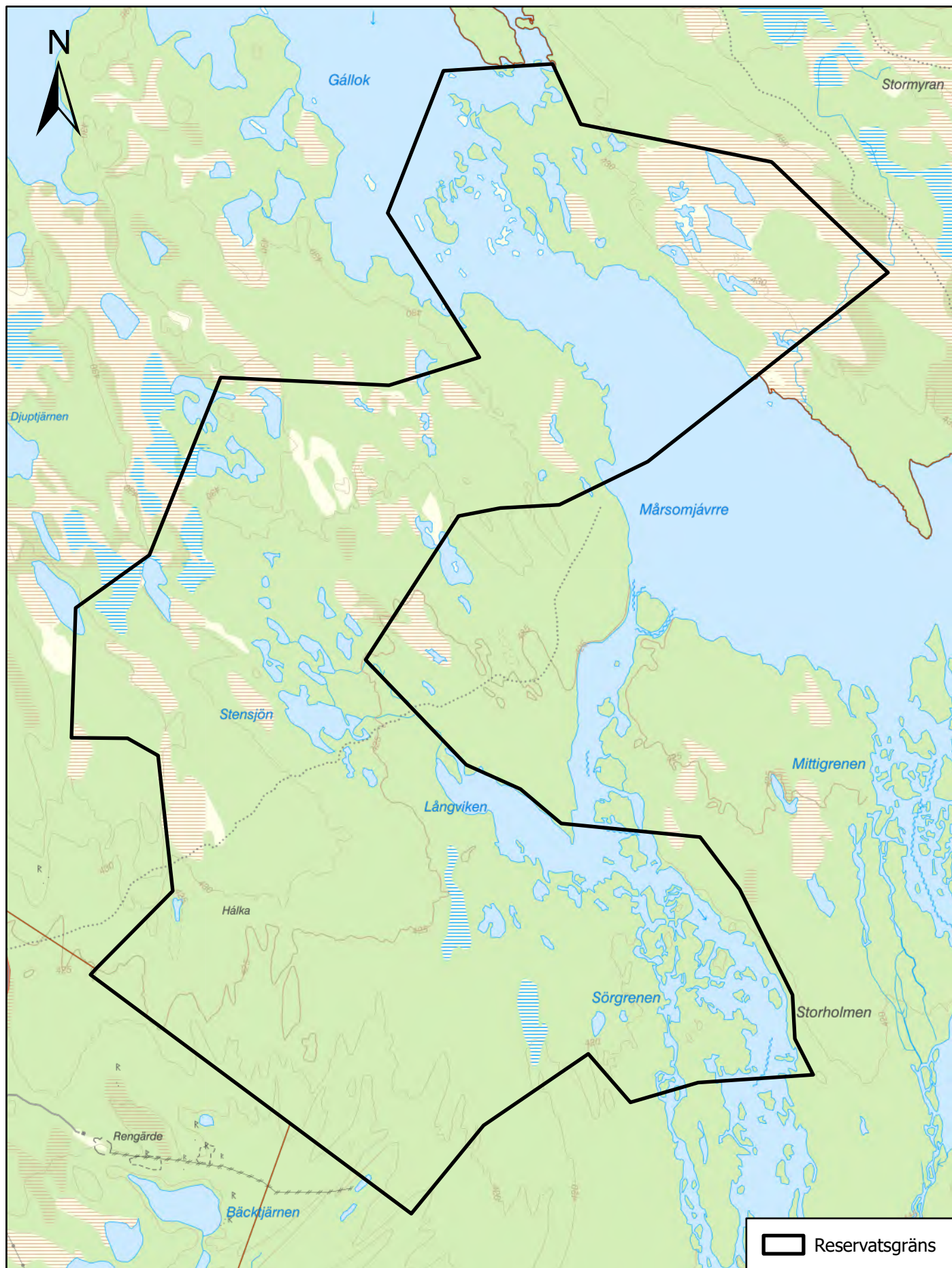
Hálka-Mårsoms naturreservat

Areal: ca 666 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:20 000

0 600 1 200 m

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 511-5295-2023

NVR ID 2060310

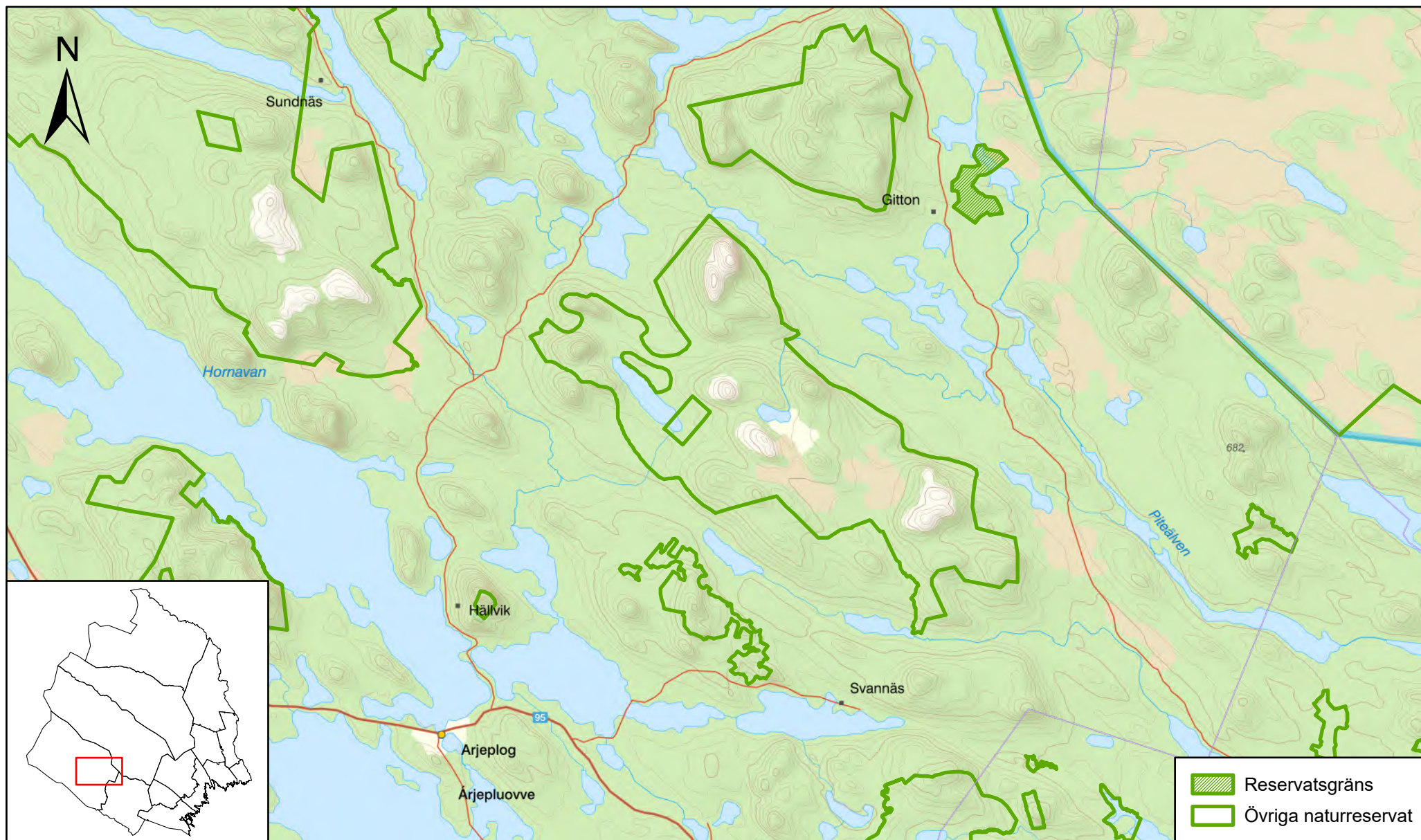
Bilaga 2

Hálka-Mårsoms naturreservat

Arjeplogs kommun

Skala: 1:300 000

0 10 20 km

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.